

TIEDOKAS

Opistolaisyhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous

Torstaina 20.3.2025 klo 18.00 Opistotalossa, Kaskenkatu 5
Kokouksen asialistalla ovat sääntömääräiset asiat, mm. vuoden 2024 toimintakertomuksen ja tilien hyväksyminen.
Voit myös esittää toiveita ja palautetta opistolaisyhdistykselle.
Kahvitarjoilu ennen kokousta klo 17.30
Jäsenkortti mukaan.
Ellet vielä ole jäsen, voit liittyä ennen kokousta opiston toimistossa.
Tervetuloa!

Turun työväenopiston opiskelijat ry. / Johtokunta

Opistolaisyhdistyksen syyskokouksen valintoja

Opistolaisyhdistyksen syyskokous pidettiin 21.11.2024. Café Dominicissa nautittujen kokouskahvien jälkeen siirryttiin opiston luentosaliin, jossa Ari Ivaska kertoi matkastaan viikinkien vanavedessä m/s Ocean Albatrosin risteilyllä Kööpenhaminasta Haugesundin kautta Shetlantiin ja Skotlantiin. Näimme upeita kuvia mm. brittidraaman kuvauspaikoilta Shetlandsaarilta.

Ilta jatkui opistolaisyhdistyksen sääntömääräisen syyskokouksen merkeissä. Vuoden 2025 toimintasuunnitelma ja talousarvio noudattavat samaa linjaa kuin aiemmatkin. Opistolaisyhdistyksen puheenjohtajana jatkaa vuodet 2025–2026 Pirjo Haapala.

Johtokunnassa toimivat vuonna 2025 seuraavat henkilöt:

puheenjohtaja/taloudenhoitaja: Pirjo Haapala

varsinaiset jäsenet: Marjo Heinonen (varapuheenjohtaja), Seija Luoto (sihteeri/jäsenkirjuri), Paula Hakala (varasihteeri), Liisa Bäckman (emäntä), Anneli Aalto, Reijo Nurmela ja Elisa Villa

varajäsenet: Arja Karpoff ja Marja-Leena Lemmetyinen-Rinne

Varsinaisena toiminnantarkastajana jatkaa Teppo Rouhiainen ja varalla on Suvi Helenius.

Kokouksessa kerättiin toiveita opiston opinto-ohjelmaan. Toiveet ja terveiset välitettiin opiston rehtorille ja sitä kautta tiimivastaaville.

Opistolaisyhdistyksen kevään ja kesän 2025 toimintaohjelma on saatavilla opistotalossa Kaskenkadulla. Lisäksi se on nähtävillä opiston nettisivuilla.

Mikäli haluat lisätietoja toiminnastamme, ota yhteys Pirjo Haapalaan (sähköposti: phkirjasto (at) gmail.com tai tekstiviesti puh. 044 5651167).

Seuraa myös opiston ilmoitustauluja ja ala-aulassa olevaa info-TV:tä. Opiston nettisivuilla on linkki yhdistyksen tietoihin: <https://blog.edu.fi/turku/turuntyo-vaenopisto/opistoinfo/opistolaisyhdistys>

Jäsenyysasioita ja Tiedokas –lehteä varten opistolaisyhdistyksellä on sähköpostiosoitteet:

tto.jasenasiat (at) gmail.com ja tiedokas (at) gmail.com

Seija Luoto

Ari Ivaska kertoo matkastaan viikinkien vanavedessä. Kuva Reijo Nurmela.

TIEDOKAS

Tiedokas 114 Kevät 2025 Sisältö

- 2 Opistolaisyhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous
- 2 Opistolaisyhdistyksen syyskokouksen valintoja, Seija Luoto
- 4 Puheenjohtajan palsta, Pirjo Haapala
- 4 Turun Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen työväenopisto, Susanna Törnström
- 5 Kortteja Leena Laupiaiselta, Pirjo Haapala, Leena Laupiainen
- 6 Marina ja Milla opiston suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin lähettiläinä, Marianne Klemelä
- 8 Näyttely, Markku Tuukkanen
- 9 Thrilleriä viikonloppuun, Marianne Klemelä
- 10 Tampereella juhliittiin, Pirjo Haapala
- 11 Kauniissa talossa, Pirjo Haapala
- 12 Sukupolvien ketju suomalaista kansantanssia kunnioittaen, Satu Helmi
- 15 Yhteyskokeilu, Reijo Nurmela

Julkaisija
TURUN TYÖVÄENOPISTON
OPISKELIJAT ry.
TIEDOTUSTOIMIKUNTA

*****

Toimitus:
Markku Luoto (puheenjohtaja)
Seija Luoto (sihteeri)
Reijo Nurmela (toimitussihteeri, taitto)
Pirjo Haapala
Ulla Oksanen (piirtäjä)
Marianne Klemelä

*****

TIEDOKKAAN seuraava numero ilmestyy syys- lokakuussa 2025
Lehteen tarkoitettu aineisto toimitettava toimitukselle 10. syyskuuta mennessä.

*****

Toimituksen osoite:
TURUN TYÖVÄENOPISTON
OPISKELIJAT ry.
TIEDOTUSTOIMIKUNTA
Kaskenkatu 5. 20700 Turku
sähköposti: tiedokas@gmail.com

Työväenopiston Internet-kotisivu:
www.turuntyo-vaenopisto.fi

*****

Painopaikka:
Painotalo Painola T. Nieminen Oy
Piispanristi

***

Kansikuvassa:
Leena Laupiais maalaus
Valokuva Mika Tammenkoski

Puheenjohtajan palsta

Pieni pakkas, aurinko pilkahtaa pilvien välistä, maanpinta on lumen peitossa. Näillä oli maustettu päivän kävelyreissuni. On Loppiainen. Autoliikennettä on vain vähän, ulkoilijoita paljon. Radio-ohjelman mukaan tämä on kollektiivinen sunnuntai. Tämmöisissä valoisissa puitteissa on hyvä katsoa alkanutta vuotta. Kokonainen vuosi edessä kokea kanssasi, vaikka ja mitä. Ensimmäinen elämys on jo takana. Olimme kuuntelemassa Turun tuomiokirkossa Kuninkaantien Muusikoiden järjestämän upean konsertin Le Quattro Stagioni. Antonio Vivaldin säveltämä kappale soitettiin periodisoittimilla, esim. italialainen barokkiviulisti Alessandra Talamo soitti Anselmo Bellosio -viulua vuodelta 1785

Olen luottavainen myös opistotalon tulevaisuuden suhteen. Sainhan loppuvuodesta pormestari Minna Arvelta sähköpostin, jossa hän totesi, että Työväeno-

piston ja Arbiksen hallinnollinen sijainti selvitetään kevään aikana, mutta päätöksellä ei ole merkitystä toiminnan kannalta. Ja meidän tiedämme, että toiminnan kannalta on tärkeää, että pääasiallinen toiminta säilyy kansalaisopistoksi rakennetussa Kaskenkatu 5:ssä. Kun taloa tarkastelee käytännön kannalta, huomaa, että hissi on heti ala-aulessa, esteettömästi saavutettavissa. Se on ajatuksella suunniteltu. Samoin kerrosaulat joihin hissillä saavutaan. Ne ovat valoisat ja houkuttelevat eteenpäin, kohti luokkahuoneita, joissa opinnot tapahtuvat.

Mielekkäitä opinhetkiä ja ennen kaikkea iloisia ja eloisia hetkiä yhdistyksen järjestämissä tapahtumissa!

Pirjo Haapala

Turun suomenkielisellä työväenopistolla on käynnissä Opetushallituksen rahoittama **Turun tasa-arvoinen ja yhdenvertainen Työväenopisto -hanke**, jonka tavoitteena on tehdä opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä kehittää työtapoja ja työkaluja, joiden avulla tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan entistä paremmin osana opiston toimintaa ja kurssitarjontaa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyjä on tehty niin opiston henkilökunnalle ja tuntiopettajille kuin opiskelijoillekin keväällä ja syksyllä 2024. Hankkeeseen liittyen on pidetty myös tasa-arvotyöpajoja vakitukselle henkilökunnalle sekä tuntiopettajille. Työpajoissa

on pohdittu, mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat, miten ne näkyvät opiston arjessa ja miten niitä voisi vielä edistää. Kyselyissä esiin tulleita asioita on käsitelty niin henkilökunnan kuin tuntiopettajien kanssa ja havaintojen sekä kyselyjen vastausten pohjalta on tarkoitus edelleen kehittää toimintatapoja sekä luoda yhteisiä työkaluja tasa-arvoisemman opistoarjen edistämiseksi. Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma kirjataan näiden pohjalta. Hanke päättyy keväällä 2025.

Susanna Törnström
FM, tiimivastaava

Kortteja Leena Laupiaiselta

Kortin saaminen ilahduttaa, ja itse tehdyn kortin saaminen ilahduttaa vielä enemmän. Olen vuosien varrella saanut satumaisen kauniita itse maallattuja kortteja. Kortit on maalannut Leena Laupiaisen. Leena on tuttu usealle opistossa opiskelevalle ja tai opistolaisyhdistyksen retkillä olleelle. Kuka on tämä luonnonlapsi, jonka piirtäminen, maalaaminen ja puutarha vievät ihan toiseen maailmaan? Hän kertoo itse:

”Jo pienenä asettelin kukkasia vaaseihin ja piirtelin asetelmia. Äiti toi kaupasta maku-latuuripaperia, jotain paperia oli aina kotona.

Luonossa leikittiin, askarreltiin kävyillä ja ojasta kaivettiin savea, josta muovailtiin kaikenlaista, ja maalattiin vesiväreillä.

Isompana ompelin vaatteeni, sain vähän erilaisia. Kaikki käsillä tekeminen oli mun juttu, tietenkin aikakin oli kuin tänä päivänä.

Opistoon tulin ensimmäistä kertaa posliinimaalaukseen joskus 70-luvulla, sitten viikonloppukursseille. Kyllä on väännetty rautalankaa, tehty paperia ja kiinalaista tus-simaalausta - aina on ollut kivaa.

Eläkkeellä menin akvarelliin, öljyväriin, kuvanveistoon, keramiikkaan ym.

Kun viimein rohkenin ikonimaalaukseen jäin sinne ja olen harrastanut sitä jo pitkälti toistakymmentä vuotta.

Viime kesänä oli Ikonimaalaus- ja kultauskurssi Eurajoella, se oli mun kesäloma”.

*Teksti Leena Laupiaisen ja Pirjo Haapala
Korttien skannaus Pirjo Haapala
Ikonin valokuvaus Mika Tammenkoski*

Marina ja Milla opiston suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin lähettäjinä

Marina Kolomainen aloitti opistolla iltakurssien tuntiopettajana vuoden 2011 tammikuussa. Iltakurssien lisäksi hän on v. 2012 lähtien opettanut suomea yhdessä KOTO-toiminnan ryhmässä. Lisäksi hän opettaa Nuorisotakuun B-ryhmää Kaskenkadulla.

Marina on suorittanut maisterin tutkinnon Åbo Akademiassa pääaineena suomen kieli ja kirjallisuus. Lisäksi hän on opiskellut pedagogiikkaa Turun yliopistossa ja saanut opettajan pätevyyden.

KOTO-toiminnan tavoitteena on ehkäistä maahanmuuttajataustaisten naisten syrjäytymistä ja parantaa heidän suomen kielen taitojaan.

Koulutus sisältää kolme eri tasoryhmää: lukutaidon opetus, alkeistason ryhmä ja jatkotason ryhmä. Opetus järjestetään päiväsaikaan, ja ryhmät kokoontuvat 2–3 kertaa viikossa, 4–5 tuntia kerrallaan. Helmikuusta 2023 lähtien KOTO-kurssit on pidetty Linnankatu 31:ssä, International Housen tiloissa.

KOTO-kurssilaisten maksimimäärä on 15 opiskelijaa/ryhmä. Syyslukukauden aikana sekä lukutaidon että alkeistason ryhmät täyttyivät. Ryhmissä on opiskelijavaihtuvuutta vuoden aikana, sillä naiset siirtyvät kokopäiväopetukseen ja ammattiopetukseen. Uusia opiskelijoita tulee jatkuvasti.

Vuodesta 2011 lähtien pidetyt iltakurssit olivat viime syksynä tauolla Marinan muuttuneen

Kuvassa Marina (vas) ja Milla Integration 2024 -messuilla esittelemässä työväenopiston toimintaa. Kuvasi messujen työntekijä.

työkuvan vuoksi, mutta nyt kevääksi hän on suunnitellut kaksi ukrainalaisille tarkoitettua etäopetuksen alkeis- ja jatkokurssia iltaisin. Iltakurssit noudattavat opistotalon iltakurssien aikataulua.

Puhuttaessa työn haasteista ja palkitsevuudesta Marina vastaa:

”KOTO-toiminnan opetustyössä haastavinta on opiskelijoiden vaihtuvuus lukuvuoden aikana sekä eritasoisuus ryhmissä. Luokassa voi olla samanaikaisesti hyvinkin eritasoisia alkeistason opiskelijoita, mikä vaatii yksilöllistä lähestymistapaa ja vie aikaa. Viime syksynä lisähaasteena oli se, että lastenhoitoa ei ollut, ja naiset olivat luokassa lasten kanssa, mikä toi lisää haasteita niin opettajille kuin opiskelijoille.

Siitä huolimatta naiset ovat olleet erittäin motivoituneita ja osallistuneet aktiivisesti opetukseen. Antoisinta opetustyössä on onnistuminen näiden haasteiden voittamisessa, opiskelijoiden eteneminen opinnoissa sekä se, kun opiskelijat sanovat, että kurssi oli heille hyödyllinen. On myös palkitsevaa huomata, miten opiskelijat kehittyvät ja etenevät omassa oppimisessaan”.

Milla Lastusaari aloitti opistolla v. 2017 tuntiopettajana ja siirtyi seuraavana vuonna Nuorisotakuukoulutuksen opettajaksi.

Hänen toimipaikkansa on opistotalolla Kaskenkadulla.

Milla on opiskellut Turussa suomalais-ugrilaista kielentutkimusta ja on valmistunut äidinkielen opettajaksi.

Nuorisotakuukoulutus on tarkoitettu nuorille ja nuorehkoille 18–38-vuotiaille maahanmuuttajille. Koulutuksessa opiskellaan suomen kieltä, kulttuuria ja yhteiskuntataitoja 5 tuntia päivittäin.

Millan mukaan se on aikamoisen tuhti tutustumispaketti Suomeen ja suomen kieleen. Koulutuksen tarkoituksena on saavuttaa sellainen suomen kielen taso, jolla pystyy siirtymään toisen asteen opintoihin, eli lukioon tai ammattikouluun. Kursseilla on kaksi opetusryhmää. Toisessa opiskellaan alkeita ja toinen on jatkava ryhmä. Molemmissa ryhmissä on n. 20 opiskelijaa. Enemmänkin olisi tulossa, mutta valitettavasti kaikki halukkaat eivät aina mahdu mukaan.

Tiedusteluun mikä on työssä haastavinta ja toisaalta antoisinta Milla vastaa:

”Tällä hetkellä haastavinta on ajankäyttö. Viime syksystä alkaen olemme Marina Kolomaisen kanssa jakanee myös koulutussuunnittelijan tehtävät, ja niiden tehtävien sekä opetuksen tasapainottelu on välillä haastavaa. Itse opetus on mukavaa ja antoisaa. Opiskelijat ovat motivoituneita ja on hienoa nähdä, miten jo yhden vuoden jälkeen he kykenevät kommunikimaan arkipäivän asioissa suomen kielellä”.

Marianne Klemelä

Syyskokouksen osanottajia kokouskahvilla Cafe' Dominicissa. Esiintyjä Ari Ivaska kuvan keskellä. Kuva Marcus Wrede.

Tenho Katriinaalaaksossa.

Näyttely

Minulla oli syyskuussa näyttely ”Tuhat viivaa, värit vähissä” Työväenopiston aulassa. Vesiväritöitä, tussikynäpiirroksia. Ripustus oli vaatimattomasti nuppineuloilla. Vesiväri väkisinkin kupristaa paperin ja huolimatta käsittelystä olutpahvin välissä se näkyi. Työt pyytävät katsojalta ymmärrystä. ”Värit vinossa” kyllä tarkoittaa väri-ammattisuutta.

Oltiin myös huolissaan tussikynäpiirrosten vaatimattomasta vaivasta: ”Tuhat viivaa”. Vakuutan että piirtäminen on vain hauskaa, kyniä kului mutta sormet sen kun vahvistuivat.

Ripustamisen toivorikkaus ja sanoisinko yleisyys kannusti kovin. Opistolaisia liikkui aulassa, kun pys-

tytimme näyttelyä. Kumma tunne on, kun kysytään: Kuka tuon teki? Tekijää näytettiin. Onko nämä kaikki sinun? On ne... Kiitän kohteliaasta palautteesta vieraskirjassa! Kiitän opettajaani Merjaa ja hänen puolisoaan Panua sekä perhettäni, joka oli valokuvien kautta mallina. Opistolaisten lisäksi oli onni saada vieraiksi vanhoja ystäviä toisista maakunnista, jopa monien vuosien takaa.

Piirsin lapsesta lähtien mutta Työväenopistossa etenin ruutuviholle kuivamustekynällä riipustelusta kunnan materiaaleihin ja välineisiin. Opettaja neuvoo ja koko ajan oppii uusia niksejä muulta ryhmältä. Olen opiskellut kymmenkunta vuotta täällä ensin elävää mallia piirtäen, nyt Maalausateljee-ryhmässä, jossa tänä syksynä innostuin akryyliväreistä. Opettajana on koko ajan ollut Merja Ylitalo. Näyttelyn tussipiirroksia tein kotona, värityöt suurelta osin opistolla.

Markku Tuukkanen

Thrilleriä viikonloppuun

Voiko viilentyvää lokakuun viimeistä viikonloppua viettää paremmin kuin vetävän tanssikurssin merkeissä!

Kuvan valloittava joukko tanssi kasareita täysin fiiliksissä tanssinopettaja Iris Peuraniemen (keskellä) mukaansatempaavien koreografioiden siivittämänä.

Mikä nostalgiatrippi Michael Jacksonia, Hurriganesia, Olivia Newton-Johnia joitakin mainitakseni, ai niin puhumattakaan hyppäyksestä Herrey'sien kultaisiin saappaisiin!

Iris vetää seuraavan kasariviikonlopun opistotalolla la-su 8-9.3.2025. Suosittelemme lämpimästi! Ja vinkki: ole nopea, kurssi täyttyy vauhdilla.

Marianne Klemelä, teksti ja kuva

Sampolan laulajat.

Tampereella juhittiin

Tampereen seudun työväenopiston opiskelijat ry täytti 100 vuotta ja julkaisi juhliksaan FT Juha Rajalan kirjoittaman laajan toimintansa dokumentin ”100 vuotta opistoveruutta”. Oma historiikki on pitkäaikaisen haaveen täyttymys.

Ennen yhdistyksen virallista perustamista 9.11. 1924, opiston opiskelijat olivat järjestäneet monenlaista yhteistoimintaa; seurusteluiltoja, kävely- ja hiihtoretkiä, iltamia. Näitä varten oli perustettu Huvitoimikunta, joka toimi yhdistyksen edeltäjänä. 1913 tamperelaiset saivat kirjeen Turun Suomalaisen Työväenopiston Toverikunnalta (nyk. Turun työväenopiston opiskelijat ry), että kyllä Tampereellakin olisi aiheellista perustaa samanlainen yhdistys.

Juhlatilassa, opistotalo Sampolan auditorio, pyöri diaesitys, jossa oli kuvia yhdistyksen ja opiston historiasta. Kuten aikoinaan meillä Turussakin, pitkät ilmoittautumisjonot ulottuivat kauas Kalevan kaupungin

Omasta opistotalosta oli haaveiltu vuodesta 1930. Toive toteutui 1960 kun Kalevan alueelle, Liisankallion asuinalueelle valmistui arkkitehtien Timo Penttilä ja Kari Virta suunnittelema Sampola.

ginosan katuja. Kuvia oli myös runsaasti opistolais-yhdistyksen kesäkodeilta Perttula, sekä sen jälkeen vuonna 1929 hankitusta Näsijärven rannan Kesäpirtistä. Kesäkodin toiminta on pysynyt elinvoimaisena sukupolvelta toiselle. Uusin kesäpirttiläinen oli syntynyt edellisenä päivänä.

Juhlissa esiintyi työväenopiston Ukulelet paukku-ryhmä. Opettaja Marko Niittymäki kertoi olevansa ylpeä rohkeista oppilaistaan, jotka innostuivat esiintymisestä, vaikka ovat soittaneet ukulelea vasta muutaman kuukauden. Toinen musiikkiesitys oli Sampolan Laulajat - ryhmä, joka opettaja Sari Anttilan sanoin on ainoa opistokuoro, joka on toiminut yhtäjaksoisesti 115 vuotta.

Luonnollisesti juhlissa pidettiin myös juhlapuheita. Yksi puheenpitäjä oli Sampolan rehtori Maija-Liisa Gröhn. ”Malja 100-vuotiaalle yhdistykselle” tervehdykspuheen piti yhdistyksen pitkäaikainen puheenjohtaja Sirkka-Liisa Jukarainen.

100-vuotiaasta kävi onnittelemassa Turun työväenopiston opiskelijat ry:n puheenjohtaja Pirjo Haapala. Myös Helsingin työväenopiston opiskelijat ry:n puheenjohtaja Simo Heiskanen oli saapunut onnittelemaan.

Pirjo Haapala teksti ja kuvat

Shekinvarmennin. Laitteella merkittiin summa reitetyllä numerolla, jotta shekkiä olisi vaikea väärentää.

Pankkisalin ison peilin oikealla puolella ovat Mannerheimin muotokuvat.

Kauniissa talossa

Vierailimme vuonna 1898 valmistuneessa Yhdyspankin pankkitalossa, jonka on suunnitellut arkkitehti Gustaf Nyström. Upean pankkisalin seinillä on Nordean Taidesäätiön omistamia tauluja, ja alakerrassa, rakennuksen holvissa on Nordean pankkimuseo, suomalaisen liikepankkitoiminnan erikoismuseo. Oppaamme Harri Tilli kertoi meille liikepankkitoiminnan historiasta ja kehityksestä vuodesta 1860 tähän päivään. Museon pankki-interiöörin kalustuksen on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Geselius, Lindgren & Saarinen (1904). Museossa on esillä mielenkiintoisia käyttöesineitä, kuten kuvan shekinvarmennin.

Nordean taidesäätiön kokoelmiin kuuluu liki 1100 teosta. Pankkisalissa esillä oli mm. kaksi muotokuvaa Suomen marsalkka Carl Gustaf Mannerheimistä. Mannerheim oli Suomen Liittopankki Oy:n, Liittopankki Oy:n ja Helsingin Osakepankin hallintoneuvoston puheenjohtaja 1920-1924, 1924-1931 ja 1931-1935.

Mannerheimin muotokuvan ensimmäinen versio oli lainassa Mannerheimin museosta, joka muotokuvan nykyään omistaakin. Tässä muotokuvassa Mannerheim seisoo. Oppaamme Linda Granfors kertoi, että ensimmäinen Akseli Gallen-Kallelan maalaama teos ei miellyttänyt tilaajaa, Liittopankki Oy:tä. Teos oli liian pieni, ja lisäksi mietittiin kuinka pankkiherrat voivat istua, jos puheenjohtaja seisoo, vaikkakin vain taulussa. Niinpä Gallen-Kallelaa pyydettiin maalaamaan uusi, suurempi muotokuva. Uusi teos luovutettiin pankille Mannerheimin 62. Syntymäpäivänä, 4.6.1929.

Pirjo Haapala teksti ja kuvat

Vas. isoisoäiti
Alli Sammalisto,
Satu Helmi,
isä Tapio Suominen ja
isoäiti Ritva Suominen.

Sukupolvien ketju suomalaista kansantanssia kunnioittaen

Olin seitsemänvuotias, kun kaverini houkutteli minut tanhuun, 50 vuotta sitten. Silloin en tiennyt tai ymmärtänyt sukuni pitkää kansantanssihistoriaa. Halusin vain aloittaa harrastuksen kaverin innostamana. Myöhemmin kuulin, että olin juossut jo kolmivuotiaana pitkin opiston käytäviä isäni käydessä soittamassa tanhuharjoituksissa.

Kansantanssi on minulle paljon enemmän kuin tanssiminen tai ohjaaminen. Se on iso osa persoonaani, ja kuulun suureen kansalliseen ja kansainväliseen kansantanssi- ja musiikkiyhteisöön. Lisäksi kansallispuukujen tekeminen on osa harrastusta. Omistan useita pukuja, joita on säännöllisesti korjattava, kun tuppaavat kaapissa kutistumaan. Naimisiin mennessäni mies otti minut ja kansantanssin samassa paketissa.

Perheeni on aina joustanut esiintymisteni, matkojeni ja harjoitusteni suhteen.

Opiston kansantanssiryhmä on minulle kuin laajennettu perhe. Se on tukenut minua elämäni vaikeimpina hetkinä ja iloinnut kansani, kun olen tanssinut ruusuilla. Lapseni ovat kulkeneet syntymästään lähtien tanssipurukan mukana sekä harjoituksissa että esiintymismatkoilla, kun ovat jaksaneet omaa soitinta kantaa. Olen jakanut tanhuharrastukseni pitkään nuorimman poikani kanssa, ja olemmekin matkustaneet ryhmän mukana Euroopassa, Yhdysvalloissa ja Nepalissa.

Neljä sukupolvea – kolme naista

Aloitin kansantanssin Turun kansantanssin ystävisä (TKY) aikana, jolloin kansantanssi oli suosittu harrastus. Kaikki ryhmät olivat täynnä innostuneita tanssijoita. Ensimmäiset ulkomaanmatkat Saksaan ja Ranskaan tein teini-iässä tämän ryhmän kanssa. Tanssi oli ujolle tytölle hyvä harrastus, koska ryhmä antoi turvaa, ja yhdessä tekeminen oli mukavaa.

Isoisoäitini Alli Sammalisto (1900–1980) ja isoäitini Ritva Suominen (1920–2009) ovat molemmat ohjanneet kansantansseja. Alli aloitti ohjaajana Turun suomenkielisessä työväenopistossa vuonna 1950 opettaen kansantanssijoita ja voimistelua. Ensimmäisen kansallispuukuni sain Allilta noin kymmenvuotiaana. Silloin tämä Euran sininen puku

kaivettiin vintiltä useiden kansallispuukujen joukosta. Alli jäi minulle vieraaksi, sillä olin hänen kuollessaan 13-vuotias. Minulle on kuitenkin siirtynyt paljon Allille kuuluneita kasetteja, tanhukirjoja ja kansallispuukuja. Olen kuullut, että muistutan ohjaajana Allia.

16-vuotiaana, kun opistolle sai ilmoittautua, isoäitini Ritva Suominen kannusti minua liittymään opiston kansantanssiryhmään. Ensimmäisinä vuosina juoksin TKY:n harjoituksista suoraan opiston harjoituksiin, harjoitukset kun osuivat samalle päivälle, mutta onneksi peräkkäin. Tanssin ensin ns. keskiryhmässä, joka oli tarkoitettu kansantanssin perusteet osaaville, mutta ei vielä esiintymistaitoisille tanssijoille. Isoäitini Ritva ohjasi tätä ryhmää rautaisella otteella.

Isoäiti mentorina

Voisin väittää, että Ritvalla oli minua varten suunnitelma. Hän aloitti määrätietoisesti mutta varovaisen koulutukseni kannustaen ja rohkaisten, kun huomasi kiinnostukseni säilyvän. Ensimmäinen isoäitini pyysi minua parikseen Lahden Markun alkeisryhmään, oli kuulemma aina hyvä kerrata askelia. Tarkoituksena oli tietysti opettaa minulle askelien opettamista ja Markku oli siinä hyvä. Siitä seurasi kansantanssiopettajan koulutus Varalan urheilupuistossa.

Vuodesta 1993 lähtien opiston kaikki kansantanssiryhmät siirtyivät vähitellen minun ohjaukseeni, kuin huomaamatta. Olen siis perinyt opiston ryhmät isoäidiltäni. Ritva vain huikkasi rehtori Airamolle, että Satulle siirtyy nyt alkeisryhmä. Suurin loikka oli siirtyä vetämään Ritvan jo monta vuotta luotsaamaa esiintyvää ryhmää. Olin 25-vuotias ja sain vedettäväkseni ryhmän, joka oli tanssinut yhdessä melkein tuplasti ikäni. Ensimmäiset vuodet menivät harjoittellessa. ”Mutta kun Ritva opetti” -kommentti kuului monta kerta harjoituksissa. Kaiken aikaa Ritva, minulle mummeli, toimi mentorinani. Muistan, että kerran kysyin häneltä koreografioista: ”Miksi minulta ei onnistu tanssien tekeminen”. Vastaus oli, että ”kerää kokemusta, kyllä ne vielä onnistuvat”. Hänellä oli aina aikaa neuvoa tai ohjata minua, jos tanssien tai niiden opettamisen kanssa oli ongelmia. Nyt olen jo riittävän vanha ja kokenut, ja uudet koreografiat syntyvät helposti. Sekä Allilta että Ritvalta saadut kirjalliset muistiinpanot, äänitteet ja kirjat ovat korvaamaton tapa palata menneisyyteen.

Satu Helmi.
Kuva Visa Jokela.

Tanhu on yhdessä tekemistä

Ohjaajana pyrin luomaan tunnille innostavan ja turvallisen ilmapiirin, jossa jokainen tuntee olevansa erityinen ja kuitenkin osana isompaa ryhmää. Kansantanssia tehdään yhdessä, ryhmänä. Pyrkimykseni täydelliseen ja tasalaatuisen suoritukseen on näiden vuosien aikana karissut. Haluan vahvistaa jokaisen tanssijan omaa ilmaisua. Olen kuitenkin Ritvan tapaan aika tiukka ohjaaja. Neljä askelta eteen on kuitenkin aina neljä askelta ja suora rivi on suora rivi. Allin ja etenkin Ritvan perintö seuraa joissakin tansseissa tai tanssiketjuissa yhä. Esimerkiksi Ritvan tekemä ryhmän nimikkoketju on lähes 40 vuoden takaa, ja aina välillä se vedetään esiin naftaliinista ja tanssitaan, kuten Ritva on opettanut.

Vuosien varrella on matkustettu ulkomaille ja vähän kotimaassakin. Ulkomailta suomalaista kansantanssia arvostetaan ja sitä pidetään ehkä eksoottisena. Toki olemme kohdanneet hämmennyneitä katseita, kun suomalaisia kansallispuukuja tuohikoireineen pidetään yksinkertaisina. Kannamme kuitenkin ylpeänä jokainen omaa kansallispuukuaamme.

Ohjaajana olen ollut siinä onnellisessa asemassa, että minulla on aina ollut pelimanneja tukemassa

Satu vetää ryhmälle alkuverryttelyä polkan tahtiin Martin koululla. Kuva Reijo Nurmela.

Menossa katrilli Repolasta ja vauhtia riittää. Kuva Reijo Nurmela.

tanssia. Ryhmää säestää pelimanniyhtye Sydwest, jonka pääpelimannin Heikki Heinosen kanssa ollaan tehty yhteistyötä jo vuodesta 2002. Tanssi on liikkeen ja musiikin kombinaatio, joka parhaimmillaan koskettaa sekä tanssijaa että katsojaa.

Minuun tämä päättyy

Kolme sukupolvea samassa opistossa on eräänlainen kummajainen. Vuodesta 1950 jatkunut ketju taitaa päättyä minuun sitten, kun minun aikani opistossa päättyy. Minulla on kuitenkin vielä monta hyvää ohjausvuotta jäljellä, jos vain tanssijoita riittää.

Olenkin huolissani siitä, että suomalainen kansantanssi ei enää kiinnostaa. Kansantanssin kulta-aika on kaukana takanapäin. Kun ensimmäisinä vuosina opetustunteja kertyi vuodessa reilut sata, nyt päästään vajaaseen 50 tuntiin. Kuitenkin suomalainen kansantanssin perinne on rikasta itäisen ja läntisen kulttuurin vaikutuksesta. Eurooppalaisiin kansantansseihin nähden meillä on mm. runsaasti askelikkoja ja niiden variaatioita.

Teksti Satu Helmi

Satun ohjaamat kansantanssin tunnit 15.1.-16.4.2025 Martin koulussa

Tunnilla on innostava ja turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen tuntee olevansa erityinen ja kuitenkin osana isompaa ryhmää. Kuva Reijo Nurmela.

Yhteyskokeilu

Olen aikaisemmin esittäytynyt uuden naapurin koiralle. Kun se oli juuri muuttanut seinänaapuriksi. Kerroin siitä viime Tiedokkaassa.

Yksin jäätyään se alkoi pienestä kolahduksesta tai rapinasta haukkua. Hetken mieltäjohteesta minä omassa huoneessani sitten haukuin myös. Pelleilin. Hämmästyin haukuntani vaikutusta, koira ihmetteli ja hämmästyi sekä. Se hiljeni. Eikä haukkunut minulle pitkään aikaan. Esittäytyminen oli näin tehty seinän läpi toisiamme näkemättä. Se haukkui muille huoneistossaan, eri huoneessa, kuulin sen haukuntaa vaimeampana, useamman seinän läpi.

Mielestäni osa naapurin koiran haukkumista on reviiirin puolustusta. Jonkun äänen kuultuaan se aloittaa haukkumisen. Se tarkoittaa täydellä voimakkuudella haukkuessaan ehkä: ”ÄLÄ TÄNNE TUU! MENE POIS! MENE POIS!”

Jonkun aikaa esittäytymisemme jälkeen, kerran naapurin koira teki mielestäni ikään kuin yhteyskokeilun. Tuttua radioviestittäjille. Se oli lähellä minun asuntoini seinää omalla puolellaan ja käytti suurehkoa äänen voimakkuutta. Sävy oli päättäväinen. Se sanoi: ”HAU HAU!” Ja se kuunteli hetken ja sitten toisti kutsun: ”HAU HAU!” Minä vastasin: ”Hau hau!” Koira kuittasi välittömästi: ”Hau!” Johon minä sanoin: ”Hau.” Ja sitten oltiin hiljaa. Yhteys oli näin päätynyt loppumerkkiin. Ihan viestiliikenneohjesäännön mukaan.

Suomen kielelle edellinen käännettynä on: Koira kutsui: ”Ihminen, täällä koira, kuuntelen.” Koira kuunteli hetken ja toisti kutsun: ”Ihminen, täällä koira, kuuntelen.” Minä sanoin: ”Koira, täällä ihminen, kuuntelen.” Koira kuittasi heti: ”Yhteyskokeilu. Loppu.” Ja minä kuittasin: ”Loppu.”

Naapurin koira oman ovensa takana päivystäessään, kun se ilmeisesti yksin oli, alkoi ajan oloon paremmin sietää minun aiheuttamiani pieniä ääniä. Kuten asuntooni käytävältä tullessa, ovea avatessa, se haukahtaa vaimeasti ja vain kerran: ”Vuh.”

Minut on siis havaittu. Todennäköisesti tutuksi tunnistettukin. Olisikohan tämä tervehdys? Se sanoi siis: ”Moro!”

En vastannut. En kehdannut porraskäytävässä. Mitä ne naapuritkin sellaisesta ajattelisivat? Omituinen vanha mies.

Eroahdistuksesta johtuvaa koiran hukuntaa on tyypillisimmillään mielestäni sellainen, joka tuo jotenkin mieleen itkemisen: ”HAU Hau hau hau, HAU Hau hau hau!” Se on suomeksi: ”VOI Voi voi voi, VOI Voi voi voi!” Jokseenkin tauotonta ja sävyiltään valittavaa. Koira tekee sitä vain itselleen, ei niinkään toisten kuultavaksi. Se on paljon vaimeampaa.

Oliko minun tapani haukkua, siis vastata koiralle koiran kielellä, kuin rallienglantia sen korvissa? Outoa se varmaan ainakin oli, ei ihmisten ole koirille tapana puhua koiran kieltä.

Reijo Nurmela

Sähkötysavain. Vanha viestintäväline, jota jotkut radioamatöörit vielä huvikseen käyttävät. Taa ti taa tarkoittaa kuuntelen ja Ti ti ti taa ti taa on yhteyden loppumerkki. Kuva Reijo Nurmela.

Ikonin maalannut
Leena Laupiainen
ja valokuvannut
Mika Tammenkoski.
Juttu sivulla 5

Innokkaat tanssijat valmiina Katrilliin Repolasta. Juttu sivuilla 12 - 14. Kuva Reijo Nurmela.